

Алла Богуш
Наталія Маліновська

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ТА НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ ДІТЕЙ РАННЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

АЛЛА БОГУШ, НАТАЛІЯ МАЛІНОВСЬКА

**МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ТА
НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ ДІТЕЙ
РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Підручник

Київ 2021

Б74

Рекомендовано науково-методичною комісією Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського як підручник для учнів педагогічних коледжів спеціальності 012 Дошкільна освіта (протокол № 4 від 29 жовтня 2020 року).

Схвалено підкомісією 012 Дошкільна освіта НМК 1 із загальної, професійної освіти та спорту сектору фахової передвищої освіти НМР МОН для використання у педагогічних фахових коледжах під час підготовки здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (протокол № 2 від 13 листопада 2020 року).

Рецензенти:

Найда Р.Г. – голова підкомісії 012 Дошкільна освіта НМК 1 із загальної, професійної освіти та спорту сектору фахової передвищої освіти НМР МОН України, голова циклової комісії викладачів дошкільної педагогіки, психології та фахових методик ВСП «Дубенський педагогічний фахових коледж Рівненського державного гуманітарного університету»;

Руденко Ю.А. – доктор педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського;

Беляк О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Одеського педагогічного коледжу.

Б74 **Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку / Алла Богуш, Наталія Маліновська. Підручник для учнів педагогічних коледжів спеціальності 012 Дошкільна освіта. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.**

ISBN 978-966-194-328-4

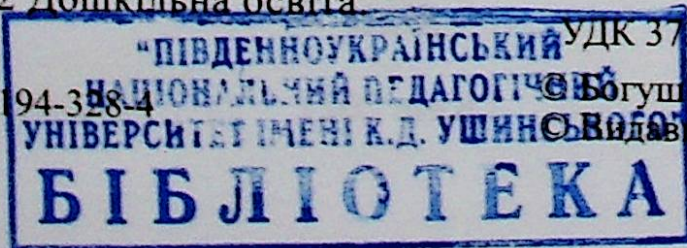
ТД 10075

Відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності 012 Дошкільна освіта висвітлено мету, завдання, засоби, форми і методи розвитку мовлення дітей від народження до шести років, методику та інноваційні технології навчання дітей різного дошкільного віку рідної мови, ознайомлення із соціальним і предметним довкіллям, художньою літературою, інформаційно-комп'ютерними технологіями.

У підручнику використано матеріали наукових досліджень і методичних напрацювань відомих українських учених (А.М.Богуш, В.Є.Бенери, Н.В.Гавриш, Л.В.Зданевич, Л.О.Калмикової, К.Л.Крутій, І.О.Луценко, Н.В.Маліновської, Т.О.Піроженко, О.С.Трифонової, Н.В.Харченко та ін.), а також практиків (навчально-методичні посібники до БКДО, статті із журналів «Дошкільне виховання», «Вихователь-методист дошкільного закладу»).

Підручник адресовано учням педагогічних коледжів, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

УДК 373.2.015.31:811.161.2](017)
Богуш А., Маліновська Н., 2021
Видавничий Дім «Слово», 2021

ЗМІСТ

Рідна мова в життєвому просторі дитини дошкільного віку ...	3
Методологічні і теоретичні засади методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку	6
Лінгвістичні засади навчання дітей рідної мови. Функції мови ..	7
Принципи розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей дошкільного віку	9
Історичний огляд становлення і розвитку методики навчання дітей рідної мови в Україні	16
Костянтин Дмитрович Ушинський (1824–1870 рр.)	16
Софія Федорівна Русова (1856–1940 рр.)	17
Василь Олександрович Сухомлинський (1918–1970 рр.)	21
Компетентнісний підхід до розвитку мовлення і навчання дітей дошкільного віку рідної мови	24
Мета, завдання і зміст роботи з розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови в закладах дошкільної освіти	27
Мета і завдання з розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови	27
Зміст навчання дітей рідної мови	32
Базові характеристики мовленнєвого розвитку дітей	34
Форми організації розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови в закладах дошкільної освіти	43
Види мовленнєвих занять за класичною класифікацією	44
Методи і прийоми розвитку мовлення та навчання дітей дошкільного віку рідної мови	50
Інтерактивні методи навчання	57
Інноваційні методи і технології навчання	58
Засоби розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови	61
Мовлення виховательки та вимоги до нього	62
Мовленнєве середовище	67
Художня література як засіб навчання дітей рідної мови	69
Наочний дидактичний матеріал з розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови	71

Інформаційно-комп'ютерні технології	73
Навчання рідної мови у групах з різновіковим складом дітей	77
Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього віку	84
Особливості розвитку мовлення дітей раннього віку	84
Методика розвитку мовлення дітей раннього віку	93
Методика виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку	111
Поняття «звукова культура мовлення»	111
Особливості та завдання виховання звукової культури мовлення у дітей різного дошкільного віку	114
Обстеження звуковимови дітей	118
Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей	119
Форми роботи із виховання звукової культури мовлення	133
Методика словникової роботи у закладі дошкільної освіти ..	137
Особливості словника дітей дошкільного віку. Завдання словникової роботи	137
Принципи словникової роботи	139
Засоби словникової роботи	141
Методи ознайомлення дітей із довкіллям	143
Наочні методи ознайомлення дітей із довкіллям і словникової роботи	143
Заняття з ознайомлення дітей із довкіллям	157
Розглядання і бесіда за сюжетними дидактичними картинами	161
Розглядання репродукцій художніх картин	168
Заняття на ознайомлення дітей із якостями, властивостями та ознаками предметів і явищ	174
Заняття на узагальнення, класифікацію, обстеження предметів та формування наукових понять	178
Заняття із формування елементарних економічних уявлень у дітей	184
Ознайомлення дітей із правилами дорожнього руху	195
Ознайомлення дітей із правилами пожежної безпеки	201

Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку	207
Особливості засвоєння дітьми граматичної будови мови	207
Типові помилки у мовленні дітей дошкільного віку та їх причини	208
Дитяче словотворення	210
Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку	212
Методи і прийоми формування граматичної правильності мовлення	214
Заняття із формування граматичної правильності мовлення	222
Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку	225
Особливості засвоєння дітьми зв'язного мовлення	225
Методика розвитку діалогічного мовлення дітей	228
Розвиток монологічного мовлення, види розповідей дітей, прийоми навчання розповіді	237
Методика навчання дітей описових розповідей	241
Методика навчання дітей розповіді за сюжетними дидактичними картинами	246
Методика навчання дітей розповіді із власного досвіду	249
Розвиток словесної творчості дітей, навчання творчої розповіді	254
Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	260
Художньо-мовленнєва діяльність дітей	260
Методика художнього читання і розповідання дітям	267
Методика роботи з поетичними творами у закладі дошкільної освіти	274
Бесіди на морально-етичні теми	282
Простір дитячої книги	288
Методика роботи з казкою	291
Методика роботи з ілюстраціями в закладі дошкільної освіти	297

Навчання дітей елементів грамоти	305
Ознайомлення дітей зі словом, складом, реченням	306
Навчання дітей звукового і складового аналізу слів	312
Методика навчання дітей читати	315
Підготовка руки дитини до письма	318
Література	328